

Μεταεπικοινωνία

Wendy Leeds-Hurwitz

ΔΙΕΥΘΥΤΡΙΑ, ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ, ΗΠΑ

Τι είναι;

Η έννοια της μεταεπικοινωνίας αποδίδεται συνήθως ως "επικοινωνία για την επικοινωνία". Η αλληλεπίδραση έχει πάντα δύο επίπεδα: το συγκεκριμένο (το περιεχόμενο του μηνύματος) και το αφηρημένο (τη συζήτηση για το περιεχόμενο). Τα άτομα διαχειρίζονται αυτά τα επίπεδα ταυτόχρονα: μιλώντας (ή ενεργώντας) κατά την αποστολή ενός δεύτερου μηνύματος σχετικά με το πώς να ερμηνεύσουν ή να εκλάβουν το πρώτο. Έτσι, η μεταεπικοινωνία αποτελεί πάντα έναν προσδιορισμό της συμπεριφοράς, και όχι απλώς περισσότερη συμπεριφορά. Ο μεταλόγος (ο λόγος περί του λόγου) είναι προφορικός και σαφής: η ευρύτερη κατηγορία της μεταεπικοινωνίας μπορεί επίσης να είναι μη προφορική και σιωπηρή (ένα άγγιγμα ή ένα χαμόγελο μέσα στη συζήτηση, μια αλλαγή στον τόνο της φωνής που υποδεικνύει πείραγμα, κ.λπ.).

Ποιος χρησιμοποιεί την έννοια;

Ο Γκρέγορι Μπέιτσον (Gregory Bateson) έκανε γνωστό τον όρο, αναγνωρίζοντας στον Μπέντζαμιν Λι Γουόρφ (Benjamin Lee Whorf) την εφεύρεσή του. Οι γλωσσολόγοι μελετούν συχνότερα τον μεταλόγο, με άλλες μορφές μεταεπικοινωνίας να εξετάζονται από ανθρωπολόγους, ψυχολόγους, επικοινωνιολόγους ή εκπαιδευτικούς. Η μεταεπικοινωνία αναφέρεται συχνά αλλά εν συντομία, και σπανίως αποτελεί το επίκεντρο της προσοχής.

Πώς σχετίζεται με τον διαπολιτισμικό διάλογο;

Η ύπαρξη ενός διαπολιτισμικού διαλόγου είναι ένα σημαντικό μεταεπικοινωνιακό μήνυμα σχετικά με το ενδιαφέρον για δημιουργία, διατήρηση ή επανέναρξη της επαφής, ακόμη και στο πλαίσιο μιας σύγκρουσης. Συζητήσεις σχετικά με τις πολιτιστικές διαφορές (είτε στο επίπεδο της γλώσσας, της συμπεριφοράς ή των πεποιθήσεων) και τις επιπτώσεις τους παίζουν συχνά ρόλο στους διαπολιτισμικούς διαλόγους. Η «στροφή στο μετα-» επιτρέπει στους συμμετέχοντες να αφήσουν στην άκρη την επικοινωνία, βρίσκοντας χρόνο ώστε να αναλύσουν τι έχει συμβεί, τι συμβαίνει ή τι θα συμβεί στο μέλλον. Με τον τρόπο αυτόν οι παρεξηγήσεις γίνονται το επίκεντρο της συζήτησης και μπορούν να διευκρινιστούν, να διορθωθούν, να επιλυθούν ή ακόμη και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αποφευχθούν.

Τι δουλειά παραμένει να γίνει;

Η «στροφή στο μετα-» απαιτεί την ικανότητα συζήτησης της συμπεριφοράς, και η εκμάθηση συγκεκριμένου λεξιλογίου που να διευκολύνει αυτές τις συνομιλίες μπορεί να είναι χρήσιμη. Περαιτέρω έρευνες απαιτούνται για να διερευνηθούν οι τύποι και οι χρήσεις της μεταεπικοινωνίας κατά τη διάρκεια των διαπολιτισμικών διαλόγων σε διάφορα περιβάλλοντα. Οι περισσότερες έρευνες έως σήμερα έχουν εξετάσει τον μεταλόγο: άλλες μορφές έχουν υποτιμηθεί. Θα μπορούσε να φανεί χρήσιμη η κοινή χρήση της έννοιας της μεταεπικοινωνίας

ευρύτερα. Σαφώς όσοι δε γνωρίζουν την έννοια μπορούν παρ' όλα αυτά να επωφεληθούν από τις δυνατότητες που προσφέρει. Ωστόσο, πολλά θα μπορούσαν να γίνουν ώστε να διδάξουμε την αξία του να μετακινούμαστε στα δύο επίπεδα σκόπιμα, ώστε να συζητούμε ανοιχτά τη διαδικασία του διαλόγου.

Βιβλιογραφία

Anderson, P. A. (2009). Metacommunication. In S. W. Littlejohn & K. A. Foss (Eds.), *Encyclopedia of communication theory* (vol. 2, pp. 650-654). Thousand Oaks, CA: Sage.

Simons, H. (1994). Going meta: Definition and political applications. *Quarterly Journal of Speech*, 80 (4), 468-481.

Leeds-Hurwitz, W. (2014). Dialogue about dialogue: Taking a (meta)communication perspective on intercultural dialogue. In L. Uladykouskaja (Ed.), *Intercultural dialogue: Modern paradigm and experience of the neighbourhood* (pp. 6-13). Minsk, Belarus: Belarusian State University.

Μετάφραση: Αναστασία Καρακίτσου